

HELSINGIN YLIOPISTO

OULUN YLIOPISTO

TURUN
YLIOPISTO

Tampereen yliopisto

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Lokikirja

Opas erikoislääkärikoulutuksen ja yleislääketieteen erityiskoulutuksen (YEK)
yhdeksän kuukauden terveystieteiden osaston varten

Lokikirja löytyy osoitteesta:

<https://www.laaketieteelliset.fi/amatillinen-jatkokoulutus/terveyskeskuskoulutusjakso-ja-lokikirja>

Päivitetty 08.09.2021

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	4
Terveyskeskusjakso lääkärin ammatillisessa jatkokoulutuksessa	5
Terveyskeskusjakson tavoitteet	5
Terveyskeskusjakson sisältö	6
Koulutuspaikat ja koulutuspaikoille asetetut kriteerit	6
Valtion kunnalle maksama koulutuskorvaus	7
Palvelussuhde kuntaan	7
Etätyö	7
Yleislääketieteen erityiskoulutus (YEK)	8
Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vaatimukset:	8
Koulutusjakson suunnittelu ja seuranta terveyskeskuksessa	9
Terveyskeskusjakson kulku ja vaadittavat dokumentit	9
Ohjaava arviointi	10
Oppimisympäristön arviointi	10
Terveyskeskusjakson arvioinnin askelmerkit	11
Terveyskeskusjakson tavoitteet ja toteutuminen	13
LIITE 1 SELVITYS AIKAISEMISTA KOULUTUSPAIKOISTA JA KOULUTUSKUUKAUSISTA	20
LIITE 2 OHJAAVAN LÄÄKÄRIN NIMEÄMINEN	22
LIITE 3 TERVEYSKESKUSJAKSON ALOITUSKESKUSTELUN RUNKO	23
LIITE 4 LOPPUKESKUSTELUN AIHEITA	25
LIITE 5 KOULUTUSTODISTUS	27
LIITE 6 OHJAAMISEN ARVIOINTI - PALAUTE OHJAAJALLE TAI KOULUTTAJALLE	29
LIITE 7 VASTAANOTTOTAPAHTUMAN HAVAINNOINTI	31

ALKUSANAT

Hyvä terveystieteiden koulutustuva lääkäri,

Väestön terveys riippuu olennaisesti perusterveydenhuollon ja ehkäisevän työn onnistumisesta. Osaava ja ammattitaitoinen terveystieteiden lääkäri on hyvin toimivan perusterveydenhuollon yksi edellytys.

Kaikkien erikoisalojen erikoislääkäriskoulutukseen ja yleislääketieteen erityiskoulutukseen (YEK) sisältyy vähintään yhdeksän (9) kuukauden koulutusjakso terveystieteiden keskuksessa. Tässä lokikirjassa esitetään terveystieteiden jaksoskoulutukselliset tavoitteet sekä ne perusterveydenhuollon asiat, jotka jokaisen lääkärin tulisi tietää. Kaikkia näitä asiasisältöjä ei välttämättä pysty omaksumaan yhden koulutusjakson aikana. Koulutusjakson jälkeen lääkärillä tulee kuitenkin olla käsitys siitä, miten perusterveydenhuollossa toimitaan ja mitä siellä tehdään.

Lokikirja on tarkoitettu sekä koulutustuvan lääkärin että hänen ohjaajansa avuksi. Tarkoituksena on auttaa jatko-opiskelijaa asettamaan itselleen osaamistavoitteita terveystieteiden jaksoskoulutukseen ja seuraamaan niiden saavuttamista. Jakson alussa yhdessä ohjaajan kanssa tehty opiskelusuunnitelma takaa jakson monipuolisuuden ja tukee asetettujen tavoitteiden toteutumista. Lokikirjan käyttö on edellytys terveystieteiden jaksoskoulutuksen hyväksymiselle opintosuorituksiksi.

Lokikirja sisältää ohjeita ohjaavasta arvioinnista ja terveystieteiden keskuksen arvioinnista oppimisympäristönä. Lokikirjassa on lyhyesti tietoa myös yleislääketieteen erityiskoulutuksen muista osa-alueista ja muistilista dokumenteista, joita tarvitaan terveystieteiden keskuksen koulutuksen eri vaiheissa.

Lokikirja on suunniteltu kaikkien viiden lääkäriskoulutusta antavan yliopiston yhteistyönä.

Koulutuksen aikana voidaan hyödyntää myös Nuorten Lääkärien Yhdistyksen (NLY) toimittamaa ”Selviämisopas nuorelle lääkärille” sekä ”Ohjauksessa osaamista, oivallusta ja onnistumisen iloa – opas yleislääketieteeseen erikoistumiseen”, jotka löytyvät sivulta <http://www.duodecim.fi/tuotteet-ja-palvelut/koulutus/julkaisut/>

Toivotamme Sinulle oppimisen ja työn iloa!

Keväällä 2021

Lokikirjan toimituskunta

Helsingin yliopiston yleislääketieteen ja perusterveydenhuollon osasto

Itä-Suomen yliopiston yleislääketieteen oppiala

Oulun yliopiston yleislääketieteen oppiala

Tampereen yliopiston yleislääketieteen oppiala

Turun yliopiston yleislääketieteen oppiala

TERVEYSKESKUSJAKSO LÄÄKÄRIN AMMATILLISESSA JATKOKOULUTUKSESSA

Kaikkien erikoisalojen erikoistumiskoulutukseen ja yleislääketieteen erityiskoulutukseen (YEK) kuuluu **yhdeksän kuukauden terveystakeskusjaks**. YEK:n työjaks

Kouluttautuva tekee lääkäri

YEK:n opinto-oikeutta voi hakea heti valmistumisen ja laillistuksen jälkeen siitä yliopistosta, missä on suorittanut LL-tutkinnon. Erikoislääkärikoulutukseen haetaan erillisellä hakumenettelyllä Opintopolun kautta.

Terveystakeskusjaks

Terveystakeskusjaks

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen tavoitteet saavutettuaan lääkäri:

- Ymmärtää perusterveydenhuollon merkityksen sosiaali- ja terveydenhuollossa
- Tuntee sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioiden toimintaa ja hoidon porrastusta
- Ymmärtää vuorovaikutustaitojen merkityksen potilaan kohtaamisessa ja kykenee toimimaan tiimin jäsenenä
- Tunnistaa perusterveydenhuollolle ominaiset diagnostiset strategiat ja keskeiset tutkimus- ja hoitomahdollisuudet
- Tuntee keskeisten kansanterveysongelmien ehkäisy- ja hoitokeinot ja tunnistaa kuntoutuksen osaksi hoitoa
- Hallitsee vastaanottotilanteen, tunnistaa oman osaamisensa rajat ja kykenee käyttämään tietolähteitä hoitopäätösten tukena
- Ottaa vastuun päätöksistään ja tunnistaa hoitopäätösten vaikutukset, kustannukset ja muut seuraukset

Kaikkien erikoisalojen koulutukseen sisältyvän vähintään **9 kuukauden terveystieteiden koulutusjakson** suoritettuaan erikoistuva lääkäri on perehtynyt perusterveydenhuollossa toimivan lääkärin tehtäviin ja monipuolisesti sen eri toiminta-alueisiin.

Edellä mainittujen **YEK-koulutukseen liittyvien tavoitteiden lisäksi muulle alalle erikoistuva:**

- ymmärtää perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon tehtävät ja yhteistyön oman erikoisalansa ja sen potilaiden näkökulmasta
- on tutustunut terveydenhuollon ja sosiaalihuollon henkilöstön yhteistyöhön

Työsuhteensa aikana koulutuksessa oleva lääkäri toimii vastuullisena työntekijänä noudattaen niitä säädöksiä ja määräyksiä, joita tehtävistä on erikseen annettu, ja häntä koskevat normaalit työ- ja päivystysjärjestelyt. Koulutuksessa oleva lääkäri vastaa itse toiminnastaan myös päivystysaikana. Lisäksi hänen on koko koulutuksen ajan osallistuttava säännöllisesti toimipaikkakoulutukseen.

Terveystieteiden koulutusjakson sisältö

- Terveystieteen tulee olla monipuolista, katso tarkemmin LIITE 5 Koulutustodistus
- Muut jakson sisältöä koskevat ajantasaiset vaatimukset löytyvät opinto-oppaasta (YEK, erikoislääkärikoulutus).

Koulutuspaikat ja koulutuspaikoille asetetut kriteerit

Terveystieteiden jakso suoritetaan yliopiston koulutuspaikaksi hyväksymässä terveystieteiden koulutuskeskuksessa (koulutusterveystieteiden koulutuskeskus), joka täyttää seuraavat valtakunnallisen opinto-oppaan määrittelemät laatuvaatimukset:

- Terveystieteiden koulutuskeskuksessa on nimetty koulutusvastaava, lokikirja käytettävissä ja koulutettava käyttää lokikirjaa
- Terveystieteiden koulutusvastaava nimeää jokaiselle koulutettavalle henkilökohtaisen ohjaajan, joka on suorassa työsuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään
- Ohjaukselle on työjärjestyksessä varattu aikaa 2 tuntia viikossa
- Terveystieteiden koulutuksessa on varmistettu riittävä osaaminen kunnan vastuulla olevaan kansanterveystyöhön sekä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyöhön
- Terveystieteiden koulutuskeskuksessa työskentely sisältää keskeiset perusterveydenhuollon tehtävät
- Terveystieteiden koulutuskeskuksessa on järjestettävä vähintään 100 tuntia vuodessa toimipaikkakoulutusta, josta osan on oltava moniammatillista ja koulutettavan on osallistuttava toimipaikkakoulutukseen

- Koulutettavalla on oltava mahdollisuus osallistua vähintään päivä kuukaudessa toimipaikan ulkopuoliseen koulutukseen
- Koulutettavalla on oltava mahdollisuus osallistua vaadittuun teoreettiseen koulutukseen (16h).

Valtion kunnalle maksama koulutuskorvaus

Kunnat voivat hakea koulutuskorvausta aluehallintovirastoilta (AVI) yleislääketieteen erityiskoulutukseen ja erikoistumiskoulutukseen liittyvästä yliopiston hyväksymän koulutusohjelman mukaisesta lääkärin koulutuksesta. Korvauksen edellytyksenä on vähintään kuukauden yhtämittainen koulutusjakso. Kouluttautujan tulee olla kirjautuneena yliopistoon jatko-opiskelijaksi ja hänellä tulee olla koulutukseen kuuluvaa palveluaikaa jäljellä.

Palvelussuhde kuntaan

Ohjaajan tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään (Laki terveydenhuoltolain 60 ja 65 §:n muuttamisesta 313/2011). Tämä koskee niitä lääkäreitä, jotka suorittavat terveyskeskusjaksoa erikoislääkärikoulutusta varten 1.8.2011 alkaen. **Yleislääketieteen erityiskoulutuksessa sekä ohjaajan että terveyskeskusjaksoa suorittavan lääkärin tulee olla palvelussuhteessa kuntaan tai kuntayhtymään vähintään yhdeksän kuukauden ajan** (STM:n asetus 56/2021 ja 55/2020). Tätä vaatimusta ei sovelleta niihin lääkäreihin, jotka ovat saaneet perusterveydenhuollon lisäkoulutusta koskevan opinto-oikeuden ennen 1.9.2010.

Etätyö

Yleislääketieteen erityiskoulutusta, muiden erikoisalojen 9kk terveyskeskusjaksoa tai yleislääketieteen erikoislääkärikoulutuksen koejaksoa suorittavan lääkärin sovitusta työajasta vähintään 80 % tulee olla potilaiden perinteisiä vastaanottoja tai sektorityötä ja korkeintaan 20 % voi olla muuta kuin perinteistä vastaanottopainotteista työtä, esim. etävastaanottoja, konsultointia tms. Suositus on, että työ tehdään kokonaisuudessaan fyysisesti terveyskeskuksessa tai sektoritoimipaikassa. Erityistapauksissa koulutettava lääkäri voi halutessaan tehdä 10–20 % työajastaan etänä, mutta vain jos ohjaus ja konsultaatiomahdollisuus on huolella varmistettu.

YLEISLÄÄKETIETEEN ERITYISKOULUTUS (YEK)

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vaatimukset perustuvat EU-direktiiviin 2005/36/EY, (muutettu direktiivillä 2013/55/EU). Yksityiskohtaisempia ohjeita on STM:n asetuksessa 56/2015 (muutettu asetuksella 55/2020) ja yleislääketieteen erityiskoulutuksen opinto-oppaassa. Yleislääketieteen erityiskoulutus on edellytys oikeudelle toimia yleislääkärinä sosiaaliturvajärjestelmän piirissä Euroopan Unionin muissa jäsenvaltioissa kuin Suomessa.

Koulutuksen kesto on kokopäiväisenä kolme vuotta. Suomessa perustutkinnon suorittaneilla kesto on käytännössä kaksi vuotta, koska koulutukseksi voidaan hyväksyä lääketieteen lisensiaatin tutkintoon liittyvästä käytännön opetuksesta yksi vuosi.

YEK- vaiheen opinto-oikeutta haetaan Opintopolku –järjestelmän kautta siihen yliopistoon, jossa hakija on suorittanut lääketieteen lisensiaatin tutkinnon. Ulkomailla tutkinnon suorittaneet voivat hakea opinto-oikeutta mihin tahansa yliopistoon.

Lisätietoja valtakunnallisilta täydennyskoulutuksen sivuilta:

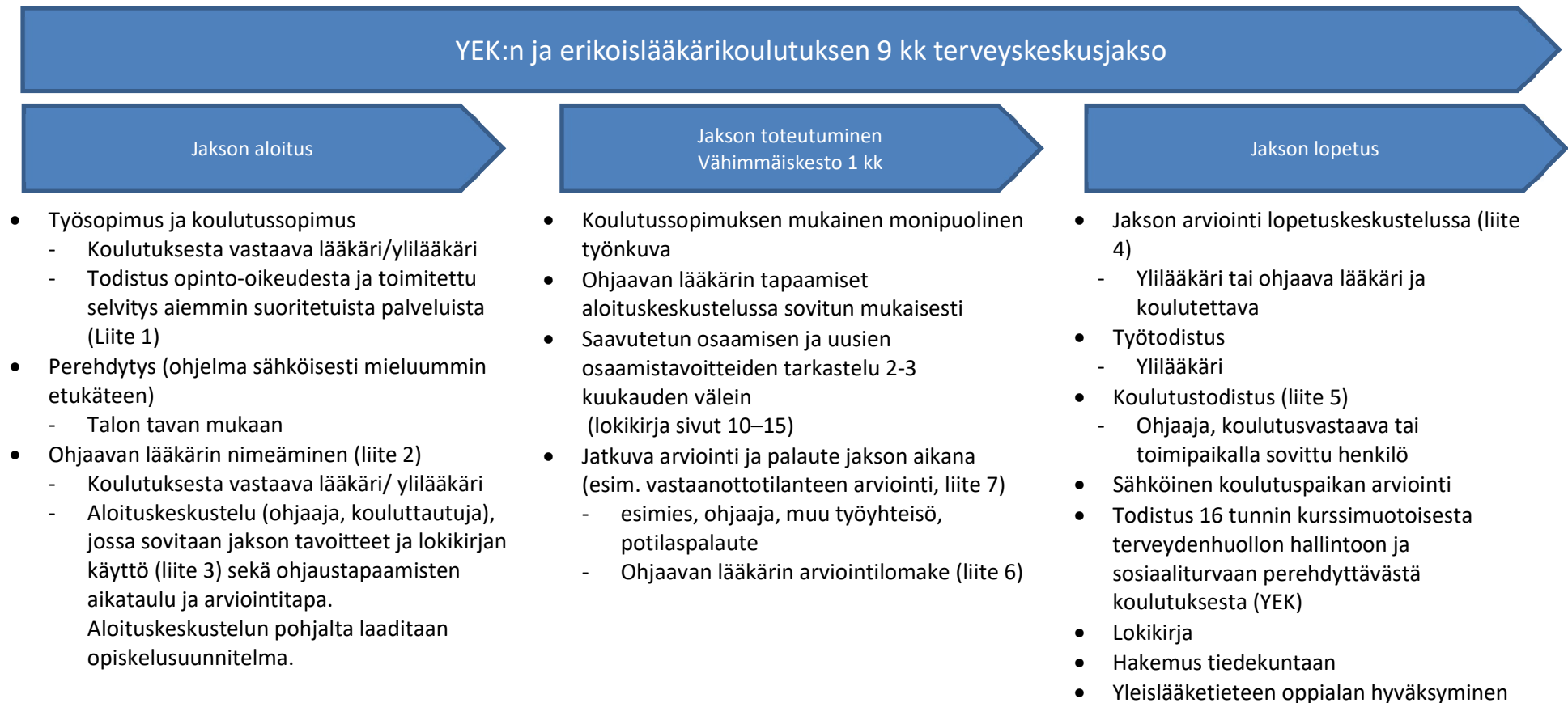
<https://www.laaketieteelliset.fi/ammattillinen-jatkokoulutus/yek/opinto-oikeuden-hakeminen>

Yleislääketieteen erityiskoulutuksen vaatimukset:

- Koulutuksesta vähintään yhdeksän (9) kuukautta tulee suorittaa lääkärin tehtävissä yliopiston hyväksymässä koulutusterveyskeskuksessa palvelussuhteessa kuntaan/kuntayhtymään ja vähintään kuusi (6) kuukautta lääkärin tehtävissä yliopiston hyväksymässä sairaalassa.
- Lopun koulutusjakson (9 kk) voi suorittaa joko sairaalassa tai terveyskeskuksessa. Tästä enintään kuusi (6) kuukautta voi tehdä myös muussa yliopiston hyväksymässä yleislääkärin tehtäviin suuntautuvassa terveydenhuollon toimipaikassa (ml. Lääketieteellinen tutkimus). Myös varusmiespalvelua tai ulkomailla suoritettua palvelua voidaan hyväksyä sen sisällön mukaan.
- Koulutuspaikasta riippumatta koulutettavalla lääkäriä tulee olla nimetty ohjaaja ja hänen tulee osallistua säännöllisesti työpaikkansa toimipaikkakoulutukseen. Lisäksi hänen tulee suorittaa terveydenhuollon hallintoon ja sosiaaliturvajärjestelmään perehdyttävä vähintään 16 tunnin kurssimuotoinen koulutus.

KOULUTUSJAKSON SUUNNITTELU JA SEURANTA TERVEYSKESKUKSESSA

Terveyskeskusjakson kulku ja vaadittavat dokumentit.

Ohjaava arviointi

Arviointi ja palaute ovat keskeisiä oppimista ja osaamisen karttumista ohjaavia tekijöitä. Lokikirja sisältää työkaluja arviointiin ja palautteen antoon. Perusterveydenhuollossa tarvitaan erityisesti työssä tapahtuvaa arviointia ja näkökulmaa kouluttautuvan suoriutumisesta käytännön työssä. Kouluttautuvan ja ohjaavan lääkärin on hyvä säännöllisesti arvioida kouluttautuvan taitoja ja suunnata kehittymistä osaamistavoitteiden mukaisesti. Arvioinnin sisällöstä ja ajankohdista sovitaan aloituskeskustelussa, jossa työskentelyjaksolle asetetaan tavoitteet.

Arviointitapoja voivat olla esimerkiksi:

- koulutettavan toiminnan havainnointi/ vastaanoton seuraaminen (LIITE 7)
- potilaskertomusten ja potilastapausten analysointi yhdessä ohjaavan lääkärin ja muiden koulutettavien kanssa
- potilailta saatu palaute
- muun henkilöstön antama palaute
- vastaanotolta kertyvien toimintalukujen (käynnit, laboratoriotutkimukset, toimenpiteet, erilaiset lähetteet) analysointi

Ohjaavan lääkärin kanssa käytävien keskustelujen tulee olla vastavuoroisia. Niiden tarkoituksena ei ole arvostella, vaan ohjata oppimista ja syventää osaamista. Myös kouluttautuva voi esittää toivomuksia ohjaajalle. Tärkeätä on, että arviointikeskusteluja käydään riittävän usein jakson aikana eikä ainoastaan sen lopussa. Keskustelu ohjaavan lääkärin kanssa auttaa työn hallinnassa ja helpottaa itsearviointia.

Oppimisympäristön arviointi

Kouluttautuvan työskentely- ja oppimisolosuhteiden tulee täyttää koulutusterveyskeskukselle ja -sairaalalle asetetut kriteerit. Jatko-opiskelijan tulee arvioida näitä oppimisympäristöön liittyviä asioita jokaisen terveyskeskusjakson lopulla täyttämällä arviointilomake. Ajankohtainen terveyskeskusjakson arviointilomake löytyy valtakunnallisilta ammatillisen jatkokoulutuksen sivuilta (laaketieteelliset.fi).

Yliopistot ja sairaanhoitopiirien perusterveydenhuollon ja yleislääketieteen yksiköt käyttävät arviointitietoja lääkärikoulutuksen kehittämiseen yhdessä terveyskeskusten kanssa.

Jotta terveyskeskus saisi myös välitöntä palautetta oppimisympäristöstään ja ohjaustoiminnastaan, kouluttautuva sopii loppukeskustelun terveyskeskuksen koulutuksesta vastaavan lääkärin tai ohjaajan kanssa. Loppukeskustelussa voi käyttää lokikirjassa ehdotettua runkoa (liite 4), joka mukailee edellä mainitun arviointilomakkeen sisältöä.

Terveyskeskusjakson arvioinnin askelmerkit

Aloituskeskustelu

- Osallistujien kolmikanta: koulutuksesta vastaava lääkäri/ylilääkäri, ohjaava lääkäri ja koulututtava.
- Kerrotaan työnantajan toiveet ja tavoitteet työskentelyn suhteen.
- Ohjaavan lääkärin nimeäminen (liite 2).
- Opinto-oikeustodistus
- Aikaisemmat koulutuspaikat (liite 1).
- Kartoitetaan ohjattavan tarpeet, tavoitteet, toiveet sekä voimavarat ja kirjataan nämä muistiin.
- Koulututtaja laatii itselleen opiskelusuunnitelman (liite 3).

Väliarvio 1-2 kk

- Arvioinnin sisältö: käytännön sujuvuus, työn hallinta, palkkiot, tilastointi, konsultaatiotuen riittävyys.
- Keskustelu työyhteisöltä saadusta palautteesta.
- Ohjattavan palaute perehdytyksestä ja ”fiilikset”.
- Terveyskeskuksessa kummastuttavien asioiden läpikäynti ja niistä nousevat kehitysideat.

Väliarvio 3-4 kk

- Arviointi työskentelystä 1: erityisesti potilastyö, vuorovaikutus, työn rajaaminen, epävarmuuden hallinta.
- **Vastaanottotilanteen arviointi** (Liite 7).
- Potilaspalautteet
- Lokikirjan hyödyntäminen
- Aloituskeskustelun tavoitteiden arviointi ja heikoiksi koettujen alueiden vahvistussuunnitelma.

Väliarvio 6-7 kk

- Arviointi työskentelystä 2: yleislääkäritasoisien osaamisen arviointi.
- Palaute muilta työntekijöiltä ja ohjattavalta itseltään.
- **Vastaanoton seuranta:** yleislääkärin työn sisältö, esim. monisairas potilas, WONCA-puu.
- Tavoitteiden arviointi
- Muille erikoisaloille erikoistuvat: terveystieteiden ja tulevan erikoisalan välinen yhteistyö, hoidon jatkuvuus, hoitopolut.

Loppukeskustelu

- Osallistujien kolmikanta: koulutuksesta vastaava lääkäri/ylilääkäri, ohjaava lääkäri, kouluttautuva lääkäri. Loppukeskustelun rungosta ohje (Liite 4).
- Koulutustodistus ja työ-/palvelutodistus
- Oppimisympäristön arviointi eli palaute koulutusterveyskeskuksesta (webropol/e-lomake)
- Ohjaamisen arviointi (Liite 6).
- Tavoitteiden toteutumisen arviointi ja jakson kehittämis ehdotukset
- Uran jatkon hahmottelu

TERVEYSKESKUSJAKSON TAVOITTEET JA TOTEUTUMINEN

Oheisessa taulukossa on kokonaisuuksia, jotka kuuluvat terveyskeskuslääkärin työhön. Eri terveysasemilla lääkärin työnkuva voi olla hyvinkin erilainen. Ei ole tarkoitus, että kaikkea tulisi osata tai oppia kerralla. Mieti mitkä näistä osa-alueista ovat sinulle tärkeitä, ja miten voisit niissä kehittyä. Pohdi ja arvioi osaamistasi säännöllisesti.

Tavoitteet käytännössä	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
Koulutusjaksoni tulee olla monipuolinen, katso liite 5. koulutustodistus. Jakson aikana opin työnhallintaa ja päätöksentekoa. Olen tietoinen toimintani aiheuttamista kustannuksista.			
Yleislääkärin työnkuva Ymmärrän valikoitumattomien potilaiden merkityksen diagnostiikassa ja työnhallinnassa. Kaikille potilaan ongelmille ei voi eikä tarvitse löytää diagnoosia. Ymmärrän potilaslähtöisen työtteen: potilas-lääkärisuhteen merkitys, hoitosuhteen jatkuvuus, tiimi/moniammatillinen yhteistyö. Tavalliset taudit ovat tavallisia. Huolehdin omasta jaksamisestani.			

KANSANSAIRAUKSIEN EHKÄISY, HOITO JA SEURANTA Valtimotautien riskitekijät ja kokonaisriskin arviointi, verenpainetauti, sepelvaltimotauti, sydämen vajaatoiminta, eteisvärinä, aivovaltimotauti, perifeerinen valtimotauti, diabetes, lihavuus, krooninen munuaissairaus, astma, keuhkohtaumatauti, degeneratiiviset ja tulehdukselliset nivelsairaudet, depressio, syöpätautien seuranta.	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
PITKÄAIKAIS- JA MONISAIRAIDEN POTILAIEN HOITO Fyysisen ja psyykkisen kokonaisuuden hoito, lääkityksen arviointi, lääkelistan ylläpito, lääkeaineinteraktiot, tutkimusten järkevä käyttö. Moniammatillisen hoitosuunnitelman teko, hoidon koordinoituvastuu yleislääkärillä. Moniongelmaisuus, terveyspalveluita paljon käyttävien tunnistaminen.			
PÄIVYSTYSMUOTOINEN VASTAANOTTO Elvytys. Triage, keskittyminen olennaisiin asioihin. Potilaan tilanteen selvittely ja hoito, tarvittavan jatkohoidon järjestäminen.			

MIELENTERVEYSPOTILAAN HOITO Tahdosta riippumattomaan hoitoon toimittaminen, itsemurhariskin arvioiminen ja akuuttia psykiatrista hoitoa tarvitsevien tunnistaminen. Diagnosointi ja hoito: komplisoitumaton depressio, paniikkihäiriö, sosiaalinen fobia ja yleistynyt ahdistuneisuushäiriö, työuupumus ja unihäiriö. Perusterveydenhuollon ja julkisen psykiatrisen erikoissairaanhoidon työnjaon ymmärtäminen.	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
PÄIHDEPOTILAAN HOITO Riippuvuuden varhaistunnistaminen, audit, mini-interventio. PKV-lääkkeiden väärinkäyttö, deliriumin tunnistaminen, alkoholiriippuvuuden hoito, katkaisuhoido, eri laitoshoitomuodot, A-klinikka, AA-kerho, kokemusasiantuntija. Ajokykyasiat.			
AIKUISTEN TERVEYSTARKASTUKSET Ajokorttitarkastus, työttömien terveystarkastukset, asevelvollisten tarkastukset. Seulonnat: Papa ja mammografia. Ennaltaehkäisevä työote.			

TOIMENPITEET	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
Injektiot ja punktiot: kortisoni- ja puuduteinjektio pehmytkudoksiin, nivelpunktio ja -injektio, johtopuudutus, cystofixin vaihto, verinäytteen ottaminen, i.v.-infuusio, poskiontelopunktio. Kipsaukset, reponointi ja sidonta: mitellan asennus, nilkan nyrjähdyksen ortoosihoito, lapsen varttinäluun proksimaalisen subluksaation reponointi, radiuksen tyypimurtuman reponointi, dorsaalinen kipsilasta, saapaskipsi. Pienkirurgiset toimenpiteet: haavan puudutus ja ompelu, paiseen avaus, ihotuumorin poisto, koepalan otto. Sisään kasvaneen kynnen reunan leikkaus ja fenolisaatio, kynnen poisto. Muut toimenpiteet: korvavahan poisto, nenäverenvuodon hoito, vierasesineen poisto nenästä, sarveiskalvorikan poisto, luomen kääntö, silmänpaineen mittaaminen, keuhkoputkia avaavien lääkkeiden annostelu spiralla tai babyhalerilla. PAPA- ja fluornäytteen otto, proktoskopia, kierukan ja ehkäisykapselin asettaminen.			

PERHESUUNNITTELUNEUVOLA Ehkäisymenetelmien valinta ja vasta-aiheet. Sukupuolitautilien ehkäisy, toteaminen ja hoito.	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
ÄITIYSNEUVOLA Lääkärin ja terveydenhoitajan asetuksen mukaiset tarkastukset. Työnjako äitiyspoliklinikan kanssa, neuvolan seulontaohjelmat, raskauden keston määrittäminen, sydänäänten kuuntelu, SF-mitta, tarjonnan arviointi, kohdunsuun tila, raskauden ajan infektiot, lääkehoito, jälkitarkastus, synnytyksen jälkeinen ehkäisy, imetyksen tukeminen. Lääkärintodistus äitiysrahaa ja erityisäitiysrahaa varten. Ennakoiva lastensuojeluilmoitus.			
LASTENNEUVOLA Lääkärin ja terveydenhoitajan asetuksen mukaiset tarkastukset, normaalin kasvun ja kehityksen seuranta sekä poikkeavuuksien huomioiminen, näkö- ja kuulopoikkeavuudet, sydänäänet, lonkkaluksaatio, piilokiveksisyys. Rokotusohjelman mukaiset rokotukset. Riskiperheiden tunnistaminen, lastensuojeluilmoitus.			
KOULU- JA OPISKELIJATERVEYDENHUOLTO Nuorten asetuksenmukaiset terveystarkastukset, nuorison terveystodistus, normaalin kasvun ja kehityksen seuranta sekä puberteettikehityksen tunnistaminen, skolioosi, ylipaino, masennus, syömishäiriöt, akne, atopia, nuorten päihteiden käyttö ja sen tunnistaminen, oppimisvaikeudet, koulukiusaaminen, psykososiaalinen selviytyminen, ADHD, riskiperheiden tunnistaminen, lastensuojeluilmoitus, yhteistyö koulun muun henkilökunnan kanssa, ammatinvalintaan liittyvät rajoitukset.			

GERIATRISEN POTILAAN HOITO JA KOTIHOITO lääkkään toimintakyvyn ja lääkityksen arviointi. lääkkäiden tyypilliset ongelmat: ortostaattinen hypotonia, huimaus, kaatuilu, näön ja kuulon ongelmat, mieliala, kognitio, munuaisen vajaatoiminta, virtsankarkailu, gerastenia, osteoporoosi, yksinäisyys, ravitsemus. Muistiseulat, sosiaalietuudet, kotona pärjääminen, kotiapu, omaishoitajat. Hoitotahto, palliatiivinen hoito, saattohoito.	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
VUODEOSASTO JA MUUT HOITOYKSIKÖT Lähtettäminen vuodeosastolle, osaston toiminta, potilaan hoitoprosessi: hoitosuunnitelma, tutkimusten järkevä käyttö, kuntoutus, kotiutus, toimiminen moniammatillisessa tiimissä, lausunnot ja etuudet. Eri hoitomuotojen tunteminen, palvelutarpeen arviointi, pitkäaikaishoito, kotisairaala, intervallihoito, kuntoutuspäiväsairaala, päiväkeskustoiminta, hoivakoti, tehostettu palveluasuminen, yhteistyö kotihoidon kanssa. Hoitotahto, palliatiivinen hoito, saattohoito.			
KUNTOUTUSTOIMINTA Kuntoutusta järjestävät tahot: julkinen/yksityinen sektori, kela, vakuutuslaitokset, potilasjärjestöt, lääkinnällinen kuntoutus, fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, apuvälinelainaus. Työ- ja elinkeinotoimisto, kuntoutussuunnitelma, avokuntoutus, laituskuntoutus. Työkykyarviot.			

TARTUNTATAUTIEN TORJUMINEN JA YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO Perehtyminen tartuntatautiin torjuntaan kunnassa, ilmoitusmenettely, potilaalle maksuttomat lääkkeet, toiminta vesi- ja ruokavälitteisen epidemian epäilyssä, rokottamisen perusteet ja tärkeimmät rokotukset, maahanmuuttajan terveystarkastus.	Jakson alussa	Väliarvioissa	Jakson lopussa
VIRKALÄÄKÄRIN TEHTÄVÄT Raskauden keskeytys- ja sterilisaatioasiat, virka-apupyynnö, pakkohoitokriteerit, isyytutkimukset, kuoleman syyn selvittely.			
LAUSUNNOT JA TODISTUKSET A-todistus, B-lausunnot: sairauspäiväraha, kuntoutus, eläke, erityiskorvattavat lääkkeet, C-lausunnot: vammaisedut, eläkkeensaajan hoitotuki, D- ja E-lausunnot, T-todistus, ajokorttilausunto, vammaispalvelulain mukaiset lausunnot (kuljetuspalvelu), vammaisen pysäköintilupa (haittaluokat), autoveron palautus, edunvalvojan lausunnot, hoitotahto, kuolintodistus, ilmoitus syöpärekisteriin. SV3FM: tutkimus- ja hoitomääräys yksityiseen hoitolaitokseen. Lausunnon antamisvelvollisuus, syy-yhteyden käsite.			

LIITE 1 SELVITYS AIKAISEMISTA KOULUTUSPAIKOISTA JA KOULUTUSKUUKAUSISTA

Koulutusta suorittava lääkäri täyttää lomakkeen ja palauttaa sen työnantajalle palvelusuhteensa alkaessa. Työnantaja tarvitsee näitä tietoja hakiessaan aluehallintovirastosta koulutuskorvausta koulutusjaksoista.

Nimi ja syntymäaika
Laillistamispäätöksen päivämäärä
Koulutusohjelma ☐ Yleislääketieteen erityiskoulutus ¹ Yliopisto, johon on rekisteröitynyt tai jossa on opinto-oikeus Opinto-oikeuden myöntämisen tai rekisteröitymisen päivämäärä/..... 20..... ☐ Erikoislääkärikoulutus, erikoisala ¹ Yliopisto, jossa on opinto-oikeus Opinto-oikeuden myöntämispäivämäärä/..... 20..... ☐ Ulkomailla tutkinnon suorittaneilta eräissä tapauksissa edellytetty palvelu Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (VALVIRA) päätös ²/..... 20..... ¹ Liitteeksi kopio yliopiston antamasta opinto-oikeus- tai rekisteröitymistodistuksesta ² Liitteeksi kopio VALVIRA:n päätöksestä

Aikaisemmat koulutuspaikat ja koulutuskuukaudet/ -jaksot

Palvelu tässä koulutuspaikassa alkoi ____/____ 20____

Silloin koulutusohjelman mukaista palvelua oli suorittamatta yhteensä ____v ____ kk ____ pv

Siitä terveystieteiden koulutusta³ ____v ____ kk ____ pv

³Terveystieteiden koulutusta sisältyy yleislääketieteen erityiskoulutukseen ja kaikkien erikoisalojen erikoislääkärikoulutukseen vähintään yhdeksän kuukautta. Terveystieteiden koulutusta voi sisällyttää yleislääketieteen erityiskoulutukseen enimmillään 18 kuukautta ja erikoislääkärikoulutukseen erikoisalasta riippuen vaihtelevia määriä, jotka koulutusta suorittava lääkäri voi selvittää tutkintovaatimuksista oman yliopistonsa verkkosivulta.

Koulutusta suorittavan lääkärin allekirjoitus ja pvm

LIITE 2 OHJAAVAN LÄÄKÄRIN NIMEÄMINEN

Toimintayksikkö
Ohjauksen ajanjakso ____/____ 20____ - ____/____ 20____
Ohjattava Nimi _____ Ohjauksen peruste ☐ Yleislääketieteen erityiskoulutusta (YEK) suorittava lääkäri ☐ Yleislääketieteeseen erikoistuva lääkäri ☐ Muu erikoistuva lääkäri, erikoisala _____ ☐ Muu, mikä _____
Ohjaava lääkäri Nimi _____ Yleislääketieteen erikoislääkäri ☐ Kyllä ☐ Muu, _____ Työsuhte kuntaan tai kuntayhtymään ☐ Kyllä ☐ Ei
Paikka ja aika
Allekirjoitukset Ohjattava _____ Ohjaaja _____ Toimintayksikön koulutusvastaava _____ Nimenselvennys _____

Jakelu: Ohjattava, ohjaaja, koulutusvastaava/ ylilääkäri

LIITE 3 TERVEYSKESKUSJAKSON ALOITUSKESKUSTELUN RUNKO

Tämän pohjalta YEK-jaksolainen tekee itselleen tekstimuotoisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman jaksoa varten. Huomio kannattaa keskittää erityisesti realistiseen suunnitelmaan eri toiminta-alueisiin tutustumiseen ja toisaalta yleislääketieteen perusteiden ja jakson yleisten tavoitteiden konkreettiseen oppimissuunnitelmaan.

- Aloituskeskustelu käydään ohjaajan ja koulutusta suorittavan lääkärin kesken.
- Tavoitteena on laatia mielekäs yksilöllinen kehityssuunnitelma terveyskeskusjaksolle.
- Aloituskeskustelu on hyvä käydä ensimmäisten työviikkojen aikana. Keskustelun runkoon kannattaa tutustua etukäteen.
- Aloituskeskustelussa painopiste on ohjattavassa, perehdytyksessä painopiste on talon tavoissa.
- Oppimistarpeiden arvioinnissa kannattaa käyttää luetteloa terveyskeskuksen keskeisistä toiminta-alueista ja niihin liittyvästä osaamisesta.
- Keskustelun pohjalta koulutettava laatii tekstimuotoisen opiskelusuunnitelman, jonka toteutumista voidaan arvioida viimeistään loppukeskustelussa, mutta myös, mikäli työnantaja vaihtuu ja/tai jaksoja on useampia.

Nimetty ohjaaja:

Ohjattava:

Aika ja paikka:

1. Terveyskeskusjaksoa suorittavan lääkärin tausta (aikaisempi työkokemus, osaaminen, vahvuudet)

2. Ohjaajan tausta

3. Ohjattavan ajatuksia perusterveydenhuollosta, käsitykset terveyskeskuslääkärin työstä ja odotukset jaksolta

4. Ohjattavan pitkän aikavälin tavoitteet (ura ja erikoisala). Mitä tarvitset tältä jaksolta uraasi ajatellen? Mitkä asiat voivat hyödyttää sekä ohjattavaa että terveystieteiden opiskelua?

5. Ohjattavan henkilökohtaiset lyhyen aikavälin tavoitteet. Mitä erityisesti haluat oppia ja missä haluat kehittyä tällä jaksolla?

6. Terveystieteidenjakson yleiset tavoitteet (lokikirjan sivulla 6) suhteessa henkilökohtaisiin tavoitteisiin, yleislääketieteen erikoisalan erityispiirteet

7. Muita asioita

- Toimipaikan konsultointi- ja ohjausjärjestelyt, teemakoulutukset, toimipaikkakoulutus, toimipaikan ulkopuolinen koulutus, ym.).
- Lokikirjan käyttö (sovitaan tarkoituksenmukainen käyttö)

8. Lopuksi rakennetaan mahdollisuuksien mukaan työnkierron runko ja henkilökohtainen **opiskelusuunnitelma**.

LIITE 4 LOPPUKESKUSTELUN AIHEITA

Palautekeskustelu käydään terveyskeskuksen koulutusvastaavan lääkärin ja koulutusta suorittavan lääkärin kesken. Terveyskeskus voi hyödyntää palautekeskustelun tuloksia kehittäessään oppimisympäristöään ja ohjaustoimintaansa.

Kliininen työskentely

- 1.1 Miten toteutettiin perehdytys yksikön toimintaan? Saitko riittävän perehdytyksen?
- 1.2 Mitä tehtäviä kuului työnkuvaasi? Oliko työsi riittävän monipuolista terveyskeskuslääkärin työtä?
- 1.3 Mitä konsultaatiomahdollisuuksia oli käytettävissä? Saitko riittävästi konsultaatiotukea?
- 1.4 Miten työyhteisö tuki oppimistasi?
- 1.5 Millaisia mahdollisuuksia Sinulla oli vaikuttaa työjärjestelyihin?

Ohjaus

- 2.1 Oliko Sinulle nimetty ohjaava lääkäri?
- 2.2 Oliko Sinulle ja ohjaavalle lääkärille varattu työjärjestykseen aikaa ohjaamiseen?
- 2.3 Miten ohjaus suunniteltiin ja toteutettiin? Oliko ohjaus riittävän suunnitelmallista?
- 2.4 Kuuluiko ohjaukseen etukäteen valittujen, yleislääkärin työn kannalta keskeisten teemojen käsittelyä? Mitä teemoja käsiteltiin?
- 2.5 Olivatko ohjauksen lähtökohtana oppimistarpeesi? Mitä oppimistarpeita Sinulla oli tällä palvelujaksolla?
- 2.6 Hyödynnettiinkö ohjauksessa lokikirjaa/erikoistuvan kansiota? Millaista hyötyä siitä oli?
- 2.7 Analysoitiinko kokemuksiasi työssä? Miten palautteen anto toteutui ja saitko riittävästi palautetta?
- 2.8 Oletko tyytyväinen saamaasi ohjaukseen? Mikä hyvää? Mitä parannettavaa?

Toimipaikkakoulutus ja teoreettinen kurssimuotoinen koulutus

3.1 Miten toimipaikkakoulutus toteutui terveyskeskuksessa (suunnitelmallisuus, säännöllisyys, laatu, määrä vähintään 100 tuntia/vuosi)?

3.2 Osallistuitko lääkärien kokouksiin/koulutuksiin?

3.3 Osallistuitko moniammatillisiin kokouksiin/koulutuksiin?

3.4 Oliko mahdollisuus osallistua terveyskeskuksen ulkopuoliseen koulutukseen keskimäärin yksi päivä kuukaudessa? Oliko koulutukseen osallistuminen mahdollista työajalla?

Tiedonhaku

4.1 Oliko käytössäsi työpaikan sähköposti sekä yhteydet verkossa oleviin tietokantoihin ja kirjastoihin?

4.2 Oliko alan kirjallisuutta saatavilla?

Lopuksi

5.1 Mikä oli hyvää tässä terveyskeskuspalvelussa?

5.2 Mitä mielestäsi pitäisi kehittää?

5.3 Toitko terveyskeskukseen jotain uutta; tietoa, osaamista, asennetta tms.?

Varmistetaan, että kaikki asiaan kuuluvat lomakkeet on täytetty ja allekirjoitettu!

LIITE 5 KOULUTUSTODISTUS

Opiskelijan henkilötiedot

Nimi
Henkilötunnus

Terveyskeskusta ja palvelua koskevat tiedot

Terveyskeskuksen (terveysaseman) nimi
Yliopisto, jonka kanssa terveyskeskuksella on voimassa oleva koulutussopimus
Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa oleva nimetty ohjaajalääkäri jakson aikana
Palvelu on ollut kokoaikaista ____/____ 20____ - ____/____ 20____ Palvelu on ollut osa-aikaista, viikkotuntimäärä _____ tuntia ____/____ - ____/____ 20____
TYÖN MONIPUOLISUUS Terveyskeskuskoulutukseen tulee kuulua vähintään 3 kk ajanvarausvastaanottoa ja sen lisäksi perehtymistä vähintään kolmeen muuhun eri toiminta-alueeseen. Kokoaikaista päivystysmuotoista vastaanottoa ja vuodeosastotoimintaa voi olla yhteensä enintään kolme kuukautta. Kts seuraava sivu.

Tässä koulutuspaikassa koulutukseen on kuulunut ohjattua työskentelyä seuraavilla osa-alueilla: ☐ Ajanvarausvastaanotto vähintään 3 kk ☐ Päivystysmuotoinen vastaanotto ☐ Vuodeosasto ja muut hoitoyksiköt ☐ Geriatrisen potilaanhoito, kotihoito ☐ Lastenneuvola ☐ Äitiysneuvola ☐ Perhesuunnitteluneuvola ☐ Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ☐ Aikuisten terveystarkastukset, terveysneuvonta ja seulontatutkimukset ☐ Kuntoutustoiminta ☐ Mielenterveystyö ☐ Päihdehuolto ☐ Muu, mikä _____	Jaksoon on sisältynyt: ☐ Perehdytys ☐ Ohjattavan ja ohjaajalääkärin aloituskeskustelu ☐ Ohjaus- ja arviointikeskusteluja ohjaajan kanssa noin kerran viikossa. Lokikirjan käyttö ohjaustapaamisissa. ☐ Mahdollisuus päivittäiseen kokeneen lääkärin konsultointiin ☐ Toimipaikkakoulutusta (työpaikan lääkärimmeetingit ja moniammatilliset koulutukset) ☐ Toimipaikan ulkopuolista koulutusta ☐ Tutustuminen koulutuspaikan alueen sosiaalipalvelujärjestelmään ☐ Loppukeskustelu yhdessä nimetyn ohjaajan ja koulutusvastaavan lääkärin kanssa ☐ Sähköisen arviointilomakkeen täyttäminen jakson lopussa Tarvittaessa tarkempi selvitys kääntöpuolelle Mahdollinen etätyöskentely ☐ Jaksoon on sisältynyt etätyötä ☐ Koulutusjakson aikana mahdollinen etätyö on ollut etätyöohjeistuksen mukaista
Nimetyn ohjaajan tai koulutuksesta vastaavan henkilön allekirjoitus ja nimen selvennys	

Tämä selvitys terveyskeskusjaksosta tulee toimittaa yliopistoon haettaessa todistusta yleislääketieteen erityiskoulutuksesta tai terveyskeskusjakson hyväksymistä erikoislääkärikoulutuksen opintosuorituksiksi. Mukaan liitetään palkkatoimiston palvelutodistus, josta tulee ilmetä poissaolot ja keskeytykset. Tämä lomake on valtakunnallisilla lääketieteellisen ammatillisen jatkokoulutuksen sivuilla (<https://www.laaketieteelliset.fi/ammattillinen-jatkokoulutus/valmistuminen>).

LIITE 6 OHJAAMISEN ARVIOINTI - PALAUTE OHJAAJALLE TAI KOULUTTAJALLE

Kouluttajan tehtävissä tarvitaan erityisosaamista, jonka kehittämisessä on mahdollista hyödyntää ohjattavilta kerättävää palautetta. Oheisessa lomakkeessa esitellään ohjaajan keskeisiä taitoja. Lomaketta voidaan käyttää eri tavoin. Kouluttaja voi pyytää esimerkiksi kerran vuodessa kaikilta tuolloin hänen ohjauksessaan olevilta lääkäreiltä arviointia ja palautetta, ja ne voidaan antaa jopa anonyymisti. Vaihtoehtoisesti kouluttaja voi pyytää palautetta samoilta ohjattavilta useaan otteeseen ohjaussuhteen aikana. Palautteet kannattaa säilyttää, koska usean eri ohjattavan näkemyksistä muodostuu vähitellen luotettava kuva ohjaajantaidoista ja keskeisistä kehittymiskohteista.

Palaute ohjaajalle

Arvioni ohjaajani tai kouluttajani..... taidoista. Pvm:.....

Tämän arvioinnin tarkoitus on kehittää ohjaustaitoja. Tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

Kirjoita sanallinen kuvauksesi ja palautteesi ohjaajan toiminnasta oikeanpuoleiseen laatikkoon.

1. Opetus- ja ohjaustaidot. Miten ohjaajasi tukee oppimistasi ja kehittymistäsi? Miten hän ohjaa sinua pohtimaan vastauksia kysymyksiisi? Miten hän kannustaa sinua tiedonhankintaan? Miten hän antaa palautetta?	
2. Sosiaaliset taidot Miten ohjaajasi kuuntelee sinua ohjaustilanteissa ja keskittyy asiaan? Miten ymmärrettävää hänen viestintänsä on? Miten hän suhtautuu ohjattavien yhteydenottoihin/konsultointeihin?	

3. Tavoitteellisuus Miten tavoitteellisesti ohjaajasi ohjaa sinua tai ryhmässä tapahtuvaa oppimista?	
4. Kliiniset taidot	
5. Terveysthuollon toimintakokonaisuuden tuntemus Miten ohjaajasi tuntee eri toiminta-alueet? Miten hän on tukenut sinua toimintakentän hahmottamisessa?	
6. Oman osaamisen tuntemus ja tiedon hankinta Miten ohjaajasi käyttää erilaisia tietolähteitä (Terveysportti, kirjallisuus, kollegat, yhteistyöverkostot, ym.) ohjauksessa?	

Valitse ja ympyröi näistä kuudesta osaamisalueesta kaksi, joissa ohjaajasi on taitava.

Valitse ja alleviivaa kaksi kehittämistä kaipaavaa osaamisaluetta. Perustele valintasi vapaamuotoisesti lomakkeelle.

LIITE 7 VASTAANOTTOTAPAHTUMAN HAVAINNOINTI

Terveysasema	Päivämäärä
Potilaan tulosyy	Potilaan ikä
Vastaanoton tyyppi: ☐ vastaanotto ☐ puhelinvastaanotto ☐ videovastaanotto	
Potilaan suullinen/kirjallinen lupa saatu: ☐ kyllä ☐ ei	

TAIDOT	HAVAINTOJA	Suoriutuminen		
		melko hyvä	hyvä	erittäin hyvä
1. Vuorovaikutustaidot				
2. Haastattelutaidot				
3. Potilaan tutkiminen				
4. Päätöksenteko				
5. Ammatillisuus				
6. Työnhallinta				
7. Yleisvaikutelma				

Hyvää juuri nyt	
Tässä olisi parannettavaa	
Tästä on hyvä jatkaa Konkreettinen tavoite, keinot sen saavuttamiseksi ja arviointi.	

Allekirjoitukset ja nimenselvennykset/leima:

havainnoija _____

havainnoitava _____

VASTAANOTON HAVAINNOINTI -LOMAKKEEN KÄYTTÖOHJE

Työväline on laadittu suoran havainnoinnin helpottamiseksi. Havainnoinnin tarkoitus on auttaa havainnoitavaa kehittymään työssään. Työvälinettä voidaan käyttää sekä perusopetuksessa että lääkärin ammatillisessa jatkokoulutuksessa. Taitoja arvioidaan suhteessa harjoittelu- tai koulutusjakson tavoitteisiin. Lomake soveltuu eri vastaanottotyyppien havainnointiin. Havainnoinnista sovitaan ennakkoon ja siihen kysytään potilaan suullinen suostumus kaikkien vastaanottotyyppien yhteydessä. Jos vastaanotto tallennetaan, pyydetään suostumus aina kirjallisena. Potilaalle kerrotaan, miten tallennetta käytetään ja miten se hävitetään.

Vinkkejä käytännön toteutukseen:

ENNEN HAVAINNOINTIA

Päätäkää yhdessä havainnoinnin konkreettisesta tavoitteesta ja fokuksista.

Valitkaa tapaus havainnoitavan tarpeen mukaan (esim. moniongelmainen potilas, vanhus tai lapsi), työyhteisön tarpeen mukaan (esim. ajankäyttö päivystyspotilaiden hoidossa tai kielen ymmärrettävyys) tai potilaslähtöisesti (seniorin havainnointi voi parantaa potilaan hoitoa).

Erikoislääkärikoulutuksessa noudatetaan kehittävän arvioinnin ohjetta (vuodesta 2022 alkaen).

Voitte sopia vastaanoton tietyn osan havainnoinnista (esim. esitietojen kokoaminen ja ongelman määrittely, kliininen tutkiminen, uuden hoidon aloittaminen, elämäntavat).

Sopikaa, miten potilaalta kysytään lupa havainnoijan läsnäololle.

Tutustukaa etukäteen lomakkeen käyttöohjeeseen ja havainnoitaviin asioihin.

Varatkaa aikaa palautekeskustelulle heti vastaanoton jälkeen.

HAVAINNOINNIN AIKANA

Varmistakaa potilaan suostumus havainnointiin.

Havainnoija asettuu tilaan siten, että hän on sekä potilaan ja hoitavan lääkärin katseen ulkopuolella, ”kärpäsenä katossa”.

Minimoikaa ulkopuoliset häiriöt (mm. puhelimet ääneltömälle).

Havainnoija EI OSALLISTU vastaanottoon kuin äärimmäisessä tilanteessa.

Havainnoija kirjaa havaintojaan lomakkeelle vastaanoton aikana.

HAVAINNOINNIN JÄLKEEN

Käykää palautekeskustelu heti vastaanoton jälkeen hyödyntäen valmentavan ohjauskeskustelun kulkua.

Havainnoitava kertoo aina ensin oman käsityksensä suoriutumisestaan kullakin havainnoidulla taitoalueella.

Varatkaa palautekeskustelulle aikaa vähintään 15 min.

Kirjatkaa lomakkeeseen yhdessä sovittavat konkreettiset kehittymistavoitteet, keinot ja aikataulu tavoitteen saavuttamiseksi.

Toistakaa havainnointi tarpeen mukaan.

VINKKEJÄ HAVAINNOINTIIN

VUOROVAIKUTUS- TAIDOT	• myötäeläminen ja keskittyminen • luottamuksellisen ilmapiirin luominen • sanattoman viestinnän huomioon ottaminen
HAASTATTELU- TAIDOT	○ esittäytyminen vastaanoton alussa ○ potilaan henkilöllisyyden varmistaminen ○ ymmärrettävä ja selkeä puhe ○ keskustelun ohjaus tarkoituksenmukaisilla kysymyksillä ottaen huomioon potilaan huolet, odotukset ja elekielen ○ tekniikan ja tietojärjestelmien hallinta ○ historian, lääkityksen ym. Esitietojen tarkistaminen riittävässä laajuudessa
POTILAAN TUTKIMINEN	• käytössä olevien tietojen hyödyntäminen jatkosuunnitelmaan pääsemiseksi • kliinisen tutkimisen fokusointi oireen/ tilanteen mukaisesti • potilaan ottaminen huomioon tutkittaessa (havainnoitava kertoo, mitä tekee, ottaa huomioon potilaan pelot ja kivut) • potilaan ohjeistaminen sopivilla kysymyksillä tekemään itse havaintoja tilanteestaan • tunnista milloin etävastaanotto/konsultaatio ei riitä, jos sellaisia suunnitteilla
PÄÄTÖKSENTEKO	○ perusterveydenhuoltoon soveltuvan suunnitelman tekeminen huomioiden riskit ja hyödyt, sekä hoidon jatkuvuuden merkityksen ○ potilaan elämäntilanteen ja toiveiden ottaminen huomioon ○ hoitovastuun ottaminen hyödyntäen muita ammattiryhmiä, potilasta ja hänen lähipiiriään ○ oman osaamisen rajojen tunnistaminen
AMMATILLISUUS	• kunnioittava suhtautuminen potilaaseen ja muihin ammattiryhmiin • potilaan itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen myös ristiriitatilanteissa • rakentava toiminta, vaikka potilaan arvot poikkeaisivat lääkärin arvoista
TYÖNHALLINTA	○ varatun ajan tarkoituksenmukainen käyttö ○ asioiden käsittely tärkeysjärjestyksessä ○ potilaan ja muiden ammattiryhmien hyödyntäminen hoidon järjestämisessä ○ sopivan tavan valinta mahdolliseen jatkokokontaktiin
YLEIS- VAIKUTELMA	• tunnelma vastaanotolla • vastaanoton potilasturvallisuus • Hoitosuunnitelman välittyminen potilaalle

Kirjallisuutta: Kogan JR, Holmboe ES. Direct observation. Kirjassa: Holmboe Eric S, Durning Steven J, Hawkins RE. Practical Guide to the Evaluation of Clinical Competence, Ed 2. Philadelphia: Elsevier 2018.

Royal College of General Practitioners. Audio-COT 2021. <https://www.rcgp.org.uk/training-exams/training/new-wpba/audio-cot.aspx>